

USKRSNI OBIČAJI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Uskrs je najveći blagdan kršćanstva, dan uskrsnuća Isusa Krista. To je pomičan blagdan, ali uvijek pada na nedjelju između 22. ožujka i 25. travnja. Osim Uskrsa, za taj dan koriste se i nazivi Pasha i Vazam, ali prvi se koristi više u nekim povijesnim konotacijama, a drugi obuhvaća cijelo sveto trodnevlje – Veliki petak i subotu te Uskrs.

U zapadnom kršćanstvu priprema za Uskrs je korizma koja traje 40 dana, a nakon nje, nedjelju prije Uskrsa, slavi se Cvjetnica kojom započinje Veliki tjedan. Uz slavlje Uskrsa najčešće se vežu brojni simboli i običaji koji se razlikuju od zemlje do zemlje, ali većini je zajedničko ukrašavanje pisanica. Česti su simboli pilići i zečevi, a i brojne slastice.

I u hrvatskoj je uskrsnoj tradiciji bojenje jaja, odnosno pisanica. Dok nije bilo umjetnih boja za jaja, koristile su se boje koje se mogu naći u prirodi – ljuska crvenog luka, cikla, razne bobice, špinat, kopriva, a danas je ta tradicija sve rjeđa. Posebna je tehnika ukrašavanja pisanica, osim šaranja voskom i ukrašavanja biljkama, bilo i ukrašavanje slamom. Jaja bi se omatala slamkama da se dobiju razni oblici ili bi se slamke razrezale i lijepile na jaja tvoreći raznolike ukrase.

Pisanice su simbol života, ali i tradicionalan dar, posebno među zaljubljenima, pa u Međugorju postoji izreka „ovo se jaje za poljubac daje“. Djevojke bi u Podravini pisanice koje su dobile na dar ponosno stavljale na prozore, dok bi u Dubrovniku djevojke zaručnicima darivale jaja, a budućoj svekrvi ispekale bi pletenicu od tijesta.

U nekim krajevima Hrvatske postoji običaj umivanja laticama cvijeća, najčešće ljubice, negdje na Cvjetnicu, a negdje na Veliku subotu. U sjeverozapadnoj se Hrvatskoj na Veliku subotu prije bdijenja često pale uskršni krijesovi, tzv. vuzmenke. Vatru ispred crkava pripremaju vjernici, a pale je kresanjem kamena o kamen. Kad se vatra zapali, vjernici potpaljuju komade drveta i na taj način prenose blagoslovljenu vatru kućama.

Jedan od vrlo starih običaja uz more je običaj izrade klepetaljki i čegrtaljki, najrašireniji u središnjoj Dalmaciji i Konavlima. Naprave se razlikuju od kraja do kraja, a na otoku Krku izgledaju ovako: na kraj oko 30 cm duge drvene daske širine police za knjige privezuju se metalne pločice koje, viseći o rubu, podizanjem i spuštanjem klepetaljke proizvode jak zvuk. U drugim su krajevima klepetaljke izrađivali tako da bi na kraj drvene daske montirali mali kotač koji je bio povezan s metalnim zupcima i udaraljka koje bi se prilikom vožnje vrtjele i klepetale

Na Uskrs svi prvo moraju blagovati blagoslovljenu hranu. U različitim krajevima Hrvatske postoji običaj „borbe jajima”, jaja se udaraju jedno o drugo, a vlasnik jedinog jajeta koje na kraju natjecanja nije razbijeno je pobjednik. Uskrsni ručak je obilan. U sjevernoj Hrvatskoj jede se kokoš ili purica, a južnije od Karlovca janjetina. Na moru se poslužuje i najbolja bijela riba. Prilog je uvijek obilan, a tu su još i mladi luk i hren.

Kratki [video](#) će nam slikovito pokazati neke od običaja u Hrvatskoj.

Tekst uredio: Marko Sunara, prof.

Izvori:

www.narod.hr
www.dalmacijanews.hr
www.oblizeki.com
www.youtube.com